

Говорнян Л.С.,
методист науково-методичного центру
суспільно-гуманітарної освіти і міжнародної інтеграції
Комунального закладу «Інститут післядипломної
педагогічної освіти Чернівецької області»

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ВИКЛАДАННЯ РУМУНСЬКОЇ
МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (РУМУНСЬКОЇ І ЗАРУБІЖНОЇ)
У 5-11 КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2026/2027 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ**

У 2026/2027 навчальному році викладання мовно-літературної освітньої галузі в межах реформи Нової української школи здійснюється відповідно до сучасних вимог освіти та спрямоване не лише на засвоєння знань, а й на розвиток умінь спілкуватися, мислити критично та висловлювати власну думку.

Важливим є формування в учнів мовленнєвих компетентностей, уміння працювати з текстом, аналізувати інформацію та аргументовано захищати свою позицію. Це допомагає їм успішно взаємодіяти в суспільстві та адаптуватися в різних життєвих ситуаціях.

Мовно-літературна освітня галузь спрямована на гармонійний розвиток особистості учня та формування однієї з ключових компетентностей Нової української школи – комунікативної. Уміння чітко, логічно та грамотно висловлювати свої думки є важливим для кожної людини незалежно від майбутньої професії. Комунікативна компетентність дає змогу обмінюватися думками, висловлювати власні погляди й почуття, відстоювати свою позицію та ефективно взаємодіяти з іншими людьми, зменшуючи ризик непорозумінь.

Для забезпечення високої якості освіти важливо, щоб педагогічна діяльність була системною, цілеспрямованою й гнучкою. На початку навчального року вчителю варто сформувати індивідуальний навчально-методичний кейс, який охоплює сучасні стратегії, методи, прийоми та засоби навчання. Важливо передбачити варіанти роботи як в очному, так і в

дистанційному чи змішаному форматах. Необхідно також обрати цифрові інструменти, які будуть використані для навчання, визначити оптимальні ресурси для пояснення матеріалу, а також способи організації ефективного зворотного зв'язку з учнями.

Під час укладання навчально-методичного комплексу слід орієнтуватися на вимоги Державного стандарту базової середньої освіти, освітню програму закладу, модельну програму з предмета, враховувати вікові особливості та навчальні потреби учнів. Методичний супровід повинен бути не лише структурованим, а й мобільним – таким, що дозволяє оперативно адаптуватися до змін у навчальному середовищі [4].

Сучасне цифрове освітнє середовище пропонує безліч сервісів, які допомагають зробити урок динамічним, інтерактивним і результативним. Використання інтерактивних презентацій, хмарних сервісів, відеоуроків, платформ для тестування й спільної роботи (Google Workspace for Education, LearningApps, Padlet, Wordwall, Kahoot, Classtime, Genially та ін.) дозволяє не лише урізноманітнити освітній процес, а й підвищити мотивацію здобувачів освіти.

Продумане поєднання традиційних та інноваційних підходів у викладанні сприяє формуванню ключових компетентностей учнів, розвитку критичного мислення, комунікаційних навичок і вміння працювати з інформацією. Успішна освітня траєкторія кожного учня значною мірою залежить від майстерності вчителя організувати освітній процес так, щоб кожен мав можливість досягти успіху.

У 2026/2027 навчальному році головним акцентом освітнього процесу є розвиток ключових компетентностей здобувачів освіти, формування навичок навчання впродовж життя, критичного мислення, медіаграмотності та здатності ефективно використовувати цифрові технології в освітній діяльності.

Організація освітньої діяльності у базовій школі здійснюватиметься насамперед відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до

2029 року (схвалена розпорядженням КМ України від 14.12.2016 №988-р) [13]; Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою КМ України від 23.11.2011 №1392. Виконання вимог зазначених державних стандартів є обов'язковим для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування, типів і форм власності [4].

Основою успішного досягнення учнями запланованих результатів навчання, визначених Державними стандартами освіти, є освітня програма закладу загальної середньої освіти (ЗЗСО). Саме стандарт освіти відповідного рівня виступає фундаментом для розроблення такої програми, що забезпечує послідовність, системність і цілісність освітнього процесу.

Важливою складовою ефективного навчання є академічна автономія вчителя, що проявляється у свободі педагогічної діяльності. Ця свобода охоплює можливість самостійно обирати форми, методи й засоби навчання, які відповідають освітній програмі, а також розробляти й упроваджувати власні авторські навчальні програми, освітні проєкти та інноваційні технології, що сприяють компетентнісному та особистісно орієнтованому навчанню. Академічна свобода забезпечує педагогам захист від надмірного втручання у їхню науково-педагогічну діяльність, підтримуючи творчий підхід і професійний розвиток.

Сучасна мовно-літературна освіта спрямована на формування компетентної, творчої та соціально активної особистості, здатної ефективно спілкуватися румунською та державною мовами, критично мислити, працювати з інформацією та успішно взаємодіяти в сучасному багатомовному суспільстві. Вона стимулює розвиток читацької культури, медіаграмотності, комунікативних навичок, міжкультурної компетентності та готовності до навчання впродовж життя, тому особливої актуальності набуває формування в учнів умінь аналізувати інформацію з різних джерел, оцінювати її достовірність і відповідально використовувати цифрові ресурси [14-19].

У 2026/2027 навчальному році 5, 6, 7, 8 та 9-і класи НУШ закладів загальної середньої освіти працюватимуть за модельною навчальною програмою

«Румунська мова» для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти з (класами/групами) румунською мовою навчання та модельною навчальною програмою інтегрованого курсу «Румунська та зарубіжна літератури» для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти з (класами/групами) румунською мовою навчання, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 №795 [1, 2].

У 10-11 класах закладів загальної середньої освіти продовжують працювати за типовими навчальними програмами, затвердженими наказом МОНУ від 23.10.2017 №1407 [11] і розміщеними на сайті Міністерства освіти і науки України [3].

Особливу увагу у 2026/2027 н.р. варто надати:

- розвитку читацької грамотності як складової ключових компетентностей Нової української школи;
- формуванню навичок академічної доброчесності під час виконання усних і письмових робіт;
- залученню учнів до проєктної, дослідницької та творчої діяльності;
- розвитку навичок співпраці, командної роботи та ефективної комунікації;
- формуванню безпечної та відповідальної поведінки в цифровому середовищі;
- розвитку медіаграмотності та критичного мислення;
- індивідуалізації навчання з урахуванням освітніх втрат;
- використанню цифрових інструментів у викладанні (інтерактивні платформи, віртуальні виставки, онлайн-архіви, Google Workspace, Moodle, LearningApps тощо);
- забезпеченню психоемоційної підтримки учнів через гуманізацію освітнього середовища.

Особливої актуальності у 2026/2027 навчальному році набуває розвиток багатомовної компетентності учнів закладів загальної середньої освіти з навчанням румунською мовою. Освітній процес має забезпечувати якісне володіння румунською мовою як мовою навчання та культурної

самоідентифікації, а також високий рівень володіння державною мовою. Важливим завданням залишається формування поваги до мовного й культурного різноманіття України та Європи, розвиток міжкультурного діалогу і громадянської відповідальності.

У 2026/2027 навчальному році оцінювання навчальних досягнень учнів базової середньої освіти здійснюється відповідно до оновлених підходів реформи «Нова українська школа» (НУШ). Основна мета змін полягає в оцінюванні не лише засвоєних знань, а й сформованості компетентностей: умінь, способів мислення, цінностей і ставлень як предметних, так і міжпредметних.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 02.08.2024 №1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти» визначено оновлені підходи до оцінювання навчальних досягнень учнів 5-9 класів, які навчаються за Державним стандартом базової середньої освіти [12].

Також визнано таким, що втратив чинність, наказ Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 №289, який регламентував вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів.

Оцінювання в НУШ базується на результатах навчання, представлених у трьох рівнях:

1. *Групи результатів навчання* – відображають компетентнісний потенціал освітньої галузі:

- *ГР1 – Усна взаємодія.* Передбачає формування в учнів умінь ефективно спілкуватися в різних ситуаціях, дотримуючись норм мови та етикету. Учні вчаться слухати й чути співрозмовника, формулювати власну думку, аргументувати, висловлювати емоції, брати участь у діалогах, дискусіях, обговореннях, вести монологічне мовлення з урахуванням ситуації й адресата;

- *ГР2 – Читання і аналіз текстів (усвідомлене читання).* Спрямована на розвиток читацької компетентності. Учні вчаться читати різні типи текстів (художні, публіцистичні, науково-пізнавальні тощо), розуміти зміст,

інтерпретувати і критично оцінювати прочитане, виявляти авторську позицію, формувати власну думку щодо теми та ідей тексту;

- *ГР3 – Письмова взаємодія.* Передбачає формування вмінь створювати зв'язні письмові висловлення різних жанрів (твір, лист, оголошення, інструкція, есе тощо) відповідно до мети, адресата, теми та стилю мовлення. Учні вчаться структурувати текст, дотримуватися мовних і граматичних норм, використовувати мовні засоби виразності та редагувати власні тексти;

- *ГР4 – Дослідження мовних явищ і робота з інформацією.* Формує вміння аналізувати мовні одиниці (від звука до тексту), розуміти їхню роль у спілкуванні, застосовувати знання з мови на практиці. Учні навчаються працювати з інформаційними джерелами, здійснювати пошук, відбір, перевірку, інтерпретацію й представлення інформації, зокрема з урахуванням цифрового контексту) [12].

2. Загальні результати навчання – спільні для всіх рівнів загальної середньої освіти (поступ за циклами: 5-6, 7-9 класи).

3. Орієнтири для оцінювання – визначають рівень досягнення результатів у кінці циклу. *Види оцінювання:*

- *формувальне оцінювання* – дає зворотний зв'язок щодо навчального поступу учнівства, дозволяє виявити прогалини та скоригувати навчання. Воно може здійснюватися як у формі коментаря, так і через інструменти (картки, шкали, щоденник спостережень, портфоліо тощо). Формувальне оцінювання не вимагає обов'язкового виставлення балів;

- *поточне оцінювання* – у новому підході розглядається як частина формувального. Його мета – спостереження за поступом дитини, фіксація результатів за групами результатів [12];

- *підсумкове оцінювання* – оцінювання результатів навчання за певний період: тема, семестр, рік. Види:

- *семестрове оцінювання* – обов'язкове, здійснюється за кожною групою результатів предмета або курсу, потім виставляється загальна оцінка;

- *річне оцінювання* – не є окремим, формується на основі оцінок за I та II семестри. Оцінка може бути скоригована з урахуванням динаміки поступу;

- *державна підсумкова атестація (ДПА)* – перевірка рівня сформованості компетентностей згідно з групами результатів [12].

Тематичне оцінювання, відповідно до нових рекомендацій, не є обов'язковим. Заклад освіти самостійно вирішує доцільність його використання. Кількість контрольних, самостійних і інших видів робіт не встановлена централізовано. Учитель самостійно визначає частотність оцінювання залежно від дидактичної мети, особливостей предмета і кількості навчальних годин.

У календарно-тематичному плануванні вчитель вказує, які групи результатів опрацьовуються, заздалегідь обираються інструменти й форми оцінювання. Можливе оцінювання як усної взаємодії (наприклад, діалогу), так і письмової (есе).

Підсумкові роботи можуть бути короткими (до 20-30 хвилин), головне – фіксувати досягнення певної групи результатів. Учитель не зобов'язаний оцінювати кожну групу результатів окремо на кожному уроці. Тож головний акцент нового підходу – на підтримці учнів у процесі навчання, розвитку їхніх компетентностей, забезпеченні зворотного зв'язку й поступовому досягненні очікуваних результатів відповідно до Державного стандарту загальної середньої освіти [4].

Під час визначення рівня навчальних досягнень учнів з румунської мови та літератури (румунської і зарубіжної) враховуються кілька ключових критеріїв. Зокрема, важливими є такі характеристики відповіді, як правильність, логічність, обґрунтованість і цілісність викладу думки. Окрім цього, оцінюється якість знань, тобто глибина розуміння навчального матеріалу, і сформованість загальнонавчальних та предметних умінь і навичок.

Пропонуємо використовувати у практичній діяльності упорядкований каталог рекомендованих джерел за компетентностями та напрямками підвищення кваліфікації, у т.ч. опрацювання джерел для формування предметно-методичної

компетентності з мовно-літературної освітньої галузі, розміщений на сайті КЗ «ІППОЧО» [7, 8].

У сучасному освітньому процесі важливою складовою навчальних планів закладів загальної середньої освіти є *варіативна частина*, яка дозволяє гнучко організовувати навчання відповідно до інтересів учнів та потреб громади. Для реалізації цієї складової широко використовуються *програми факультативних курсів і спецкурсів*. Запровадження таких курсів не лише урізноманітнює освітній процес, а й відкриває широкі можливості для поглиблення знань, розширення кругозору та розвитку комунікативної компетентності здобувачів освіти. Тематика факультативів і спецкурсів охоплює лінгвістичні аспекти, художні тексти, мовну культуру, літературну ерудицію, елементи стилістики, а також формує стійкий інтерес до читання, аналізу та інтерпретації текстів. Такі курси сприяють кращому засвоєнню матеріалу основного курсу, удосконаленню навичок аналізу мовних явищ, розвитку мовного чуття, формуванню власної позиції під час аналізу художнього твору, активізації інтересу до мовно-літературної творчості.

Важливою перевагою факультативних занять є можливість реалізації диференційованого та індивідуалізованого підходу. Учитель може добирати дидактичний матеріал, орієнтуючись на філологічно обдарованих учнів, стимулюючи розвиток їхніх аналітичних і творчих здібностей. При цьому враховуються особливості кожного учня: рівень підготовки, швидкість засвоєння матеріалу, інтереси та стиль навчання. Під час занять із факультативних курсів значно зростає роль самостійної роботи, розвиваються навички пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації. Саме тут учень вчиться мислити, обирати, ставити питання і шукати відповіді. Так факультативи та спецкурси з румунської мови та літератури (румунської і зарубіжної) виступають не просто як додатковий освітній ресурс, а як інструмент інтелектуального і духовного збагачення. Вони створюють умови для формування особистості, здатної до самовираження, самоосвіти й творчості, що є невід'ємними ознаками Нової української школи.

Доцільно рекомендувати факультативні курси та спецкурси, спрямовані на розвиток культури мовлення, риторики, творчого письма, медіаграмотності, міжкультурної комунікації, а також на вивчення мовних і культурних традицій румунської громади України. Такі курси сприяють розвитку дослідницьких умінь, творчих здібностей учнів та підвищують мотивацію до вивчення румунської мови і літератури.

В умовах сучасних освітніх викликів особливого значення набуває створення освітнього середовища, у якому кожен учень має можливість реалізувати свій потенціал, розвинути мовну, читацьку, комунікативну та громадянську компетентності. Від професійної майстерності вчителя, його готовності до постійного саморозвитку та впровадження інноваційних підходів значною мірою залежить успішність реалізації завдань Нової української школи. Використання сучасних освітніх технологій, цифрових ресурсів і компетентісно орієнтованих методик сприятиме підвищенню якості мовно-літературної освіти та розвитку особистості учня.

Список використаних джерел та літератури

1. Румунська мова. 5-9 класи : модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / Говорнян Л.С., Микайлу М.Г., Бику А.М., Зазулинська Т.Г. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Mod.navch.prohr.menshyn/Rumunska.mova.5-9-kl.Hovornyan.ta.in.17.03.2023.pdf> (дата звернення: 10.06.2026).

2. Інтегрований курс румунської та зарубіжної літератур. 5-9 класи : модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / Говорнян Л.С., Колесникова Д.О., Мирон Л.Д., Криган Л.Г. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH->

poetap.z.2022/Mod.navch.prohr.menshyn/Intehr.kurs.rumunskoyi.ta.zarub.lit.5-9-klas.Hovornyan.ta.in.17.03.2023.pdf (дата звернення: 10.06.2026).

3. Міністерство освіти і науки України. URL: www.mon.gov.ua (дата звернення: 10.06.2026).

4. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 №898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> (дата звернення: 10.06.2026).

5. Дія.Освіта : освітня платформа. URL: <https://osvita.diia.gov.ua> (дата звернення: 10.06.2026).

6. Всеосвіта : освітня платформа. URL: <https://vseosvita.ua> (дата звернення: 10.06.2026).

7. Каталог рекомендованих джерел для організації інформальної освіти педагогічних працівників за компетентностями та напрямками підвищення кваліфікації. КЗ «ІППОЧО». URL: http://ippobuk.cv.ua/?page_id=6536 (дата звернення: 10.06.2026).

8. Навчально-методичне забезпечення НУШ базової середньої освіти з мовно-літературної освітньої галузі (Румунська мова. Література (румунська та зарубіжна)). КЗ «ІППОЧО». URL: https://drive.google.com/drive/folders/1tWbmtW0d1RSxyhMNrikc_ZbdcqptptgO (дата звернення: 10.06.2026).

9. На Урок : освітній проект. URL: <https://naurok.com.ua> (дата звернення: 10.06.2026).

10. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 №463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 10.06.2026).

11. Навчальні програми для 10-11 класів для закладів загальної середньої освіти. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv> (дата звернення: 10.06.2026).

12. Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання : наказ Міністерства освіти і науки України від 02.08.2024 №1093. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhenniarekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia> (дата звернення: 10.06.2026).

13. Концепція «Нова українська школа». *Міністерство освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (дата звернення: 10.06.2026).

14. Всеукраїнська школа онлайн. URL: <https://lms.e-school.net.ua> (дата звернення: 10.06.2026).

15. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти (CEFR). *Рада Європи*. URL: <https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4> (дата звернення: 10.06.2026).